

NAJSTAREJŠA SLOVENSKA REVIJA, KI ŠE IZHAJA

PLANINSKI

T N I K

10
2023

130

SPD
1893
PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

9 177 033 50 14 3 4 0 0 8

4,40 €

TEMA MESECA

**Umetne
plezalne stene**

Z NAMI NA POT

Apenini

IZ PLANINSKE ZALOŽBE – **IZDELEK MESECA NOVEMBRA**

PRAVLJICA O GAMSKU VILIJU IN GORSKIH ROŽICAH Stanka Klakočar

Gamsek Vili leži na polici strme skalne stene in žalostno strmi predse. Po kosmatem, rumenkasto rjavem gobčku mu polzijo debele solze. Ampak naj vam prej kot to, zakaj je tako žalosten, razložimo, kdo je naš Vili in kje živi. Nekaj je gotovo: ni podoben žabi, niti lisici, še manj pa kokoši. No, pa še marsikateri živali ni niti malo podoben. Gamski, kakršen je Vili, živijo v gorah, v strmih skalnih robovih. Spretno skačejo in tečejo ...

Format: 165 x 240 mm, 32 stani, šivano 2 x z žico

CENA: V času od 1. 11. do 30. 11. 2023 lahko knjižico kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: 4,95 €* (redna cena: 9,90 €*).

*DDV je vračunan v ceno. Stroške poštnine plača naročnik.

PREDNAROČILO TRIGLAV JE NAŠ, Dušan Škodič

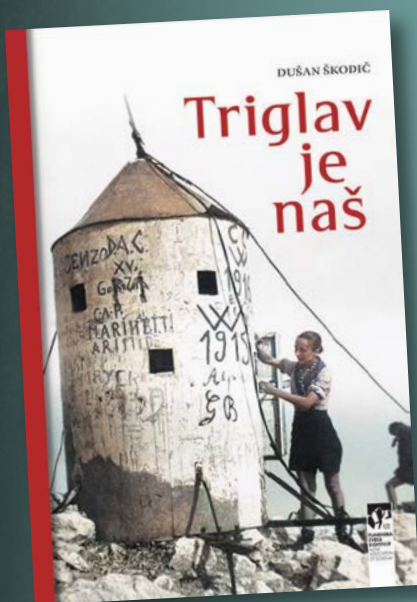
Knjiga *Triglav je naš* osvetljuje začetke organiziranega planinstva in alpinizma na Slovenskem.

Predstavljeno je obdobje, v katerem so slovenske gore zaznamovali najprej posamezniki, od druge polovice 19. stoletja pa zlasti Nemško in avstrijsko planinsko društvo (DÖAV), ki je v našem prostoru pustilo globoke sledi, tudi v povezavi s Slovenskim planinskim društvom (SPD).

Knjiga prinaša nazoren opis dejavnosti SPD in nemških podružnic, v ozadju katerih se kažejo groba nacionalna trenja in zakulisne špekulacije, ki so se prenesle tudi v gore. Iz knjige odseva realnost življenja v tedanji narodnostno pisani monarhiji. Nepričakovano odkritje izgubljenega arhiva v Innsbrucku leta 2021 je omogočilo da smo zapolnili razpoke v času in na novo osvetliti zgodovino našega planinstva in alpinizma. Je mnogo zanimivejša od do zdaj znane, predvsem pa je dogajanje zdaj smiselno povezano.

Format: 165 x 240 mm, 312 stani, integralna šivana vezava

REDNA CENA: 27,90 €. V prednaročilu, ki velja do izida, je knjigo mogoče kupiti z 20-odstotnim popustom, po ceni 22,32 €.

I N F O R M A C I J E · N A K U P · N A R O Č I L A

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE, PLANINSKA TRGOVINA PZS

NA SEDEŽU Ob železnici 30a, Ljubljana, v času uradnih ur
(v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure; odmor za malico: 10.30–11.00).

PO POŠTI p. p. 214, SI-1001 Ljubljana

PO TELEFONU 01 43 45 684 v času uradnih ur brezplačna telefonska številka 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu)

PO FAKSU 01 43 45 691

E-NAROČILA trgovina@pzs.si ali spletna trgovina PZS: <http://trgovina.pzs.si>.

SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ

Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana • telefon: 08 380 67 30 • faks: 04 589 10 35 • e-naročila: info@planinskimuzej.si

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja osemnajstega v mesecu.

Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje. 123. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA

Planinska zveza Slovenije

Uredništvo Planinskega vestnika

Ob železnici 30a, p. p. 214

SI-1001 Ljubljana

T: 01 434 56 90, F: 01 434 56 91

E: pv@pzs.si

www.planinskivestnik.com

www.pvkazalo.si

www.facebook.com/planinskivestnik

ODGOVORNI UREDNIK

Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR

Emil Pevec (tehnični urednik), Marta Krejan Čokl, Zdenka Mihelič, Irena Mušič Habjan, Mateja Pate, Dušan Škodič, Tina Leskošek, Mire Steinbuch

ZUNANJI SODELAVCI

Peter Šilak, Mitja Filipič, Jurij Ravnik, Miha Pavšek

LEKTORIRANJE

Marta Krejan Čokl, Mira Hladnik, Vera Šeško, Sonja Čokl, Darja Horvatič (korektorica)

OBLIKOVANJE

Mojca Dariš

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK

Schwarz print, d. o. o.

Tiskano na NEO MATT papirju, Triglav papir

NAKLADA: 4200 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenarocenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva in PZS. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje

Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije, Ob železnici 30a, p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po telefonu 080 1893 (24 ur na dan) in na naslovu: <https://clanarina.pzs.si/vestnik.php>.

MODRA ŠTEVILKA

080 18 93

Transakcijski račun PZS
IBAN: SI56 6100 0001 6522 551
SWIFT: HDELSI22

DELAVSKA HRANILNICA D.D. LJUBLJANA

Naročnina 44 EUR, 68 EUR za tujino, posamezna številka 4,40 EUR, poletna številka 4,90 EUR. Clani PZS so upravičeni do 25 % popusta na letno naročnino Planinskega vestnika (33,00 EUR). Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odgovore do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirata Ministrstvo za šolstvo in šport RS in Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS.

FS Fundacija za šport

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Slika na naslovnici: Jalovec

Foto Franci Horvat

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja vse članke in točnost v reviji objavljenih opisov poti, ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli zaradi hoje in plezanja po gorah po navodilih iz te revije.

O tišini

"Ležala je tam in me čakala, globoko pod kakofonijo hrupa prometa in misli, glasbe in strojev, iPhoneov in ratrakov. Tišina," piše norveški raziskovalec in pisatelj Erling Kagge. Na Antarktiki petdeset dni ni imel radijske postaje in ni videl niti enega samega živega bitja, vendar mu je narava spregovorila skozi krinko tišine. "Tiše ko sem bil, več sem slišal. Zmeraj bolj sem postajal pozoren na svet, katerega del sem bil. Svet izgine, ko se vanj podaš. Najbolj pomembna je tišina, ki je v nas ... Pusti elektroniko doma, odpravi se v neko smer, dokler okoli tebe ne bo več ničesar. Bodi tri dni sam. Ne govori z nikomer. Postopoma boš odkrival svoje druge plati." Tako svetuje.

Te dni sem bil na Krniški glavici, ki leži na severni strani Montaža, pravzaprav v njegovi senci. Lahkoten vrh je vzrok za množičen obisk. Kdor me pozna, ve, da se skušam množicam v gorah kolikor se le da ogniti, vedno pa to ni mogoče. Se pa zato ne ustavljam nikjer, razen na vrhu. Kričanje otrok pri koči Grego je bilo hitro za mano in topel jesenski vzpon se je zaključil na razglednem vrhu. Tri starejše pripadnice sosednje države, ki je znana po navdušenem in glasnem govorjenju, so bile že tam. Ena je glasno razglabljala po telefonu, drugi dve sta živahno razpravljali, glasovi vseh treh pa so odmevali po okoliških dolinah. "Ropotu" sem se ognil tako, da sem jo pač ubral naprej. Na poti sem ujel dva nemško govoreča pohodnika, pri čemer je možakar kar med hojo glasno govoril po telefonu. Na srečo sta nadaljevala proti bivaku Stuparich, sam pa sem zavil proti dolini. Dobesedno osupel sem bil, ko sem se pred kratkim vzpenjal proti Begunjščici, pri čemer so malo nad Roblekom do mene začeli prihajati čudni zvoki, ki jim nisem mogel najti pametnega vzroka. No, prav kmalu mi je nasproti prišel možakar, ki je po radiu ali telefonu na glas poslušal neki podkast ...

O tem pišemo v tokratni kolumni. O tišini v gorah. "Gore, se zdi, so kraj miru in tišine. So kraj in čas, ko človek zadriha s polnimi pljuči, vdihne dober zrak, se naužije lepih razgledov, odvrže preganjavico vsakdana, se osami od ljudi, ki mu niso prijetni. Vse to lahko naredi v tišini, ki blagodejno vpliva na duha in telo ... Svet je tako poln zvočnih dražljajev, da občasno čutimo potrebo po bežanju od njih. Marsikdo pravi, da gre v gore poiskat svoj mir. Ko sebe in druge sprašujem, kaj naj bi bil ta mir, ugotovim, da z njim najpogosteje mislimo prav tišino ... Žal tudi gore postajajo vse bolj hrupne ... Nisem nekdo, ki bi bil obseden z mirom in tišino, vendar zagotovo obstaja mera hrupa, ki me začne motiti." Tako pravi Klemen Belhar.

Ena od stvari, ki me je na Japonskem najbolj prevzela, je bilo dejstvo, da na javnih prostorih nihče ni govoril po telefonu. Niti na ulicah niti na vlakih, ki so najbolj običajno prevozno sredstvo. Zakaj? Ker je to nesposobno. Glasno govorjenje pač moti druge prisotne. Si predstavljate to pri nas? Nikakor ne. In to velja za celotno Evropo.

Še o eni tišini pišemo v tokratni številki. Te dni je potekala slovesnost ob 25. obletnici ustanovitve Ustanove Sklad Okrešelj. Kot verjetno veste, je bil sklad ustanovljen za pomoč otrokom petih ponesrečenih gorskih reševalcev na Okrešlju leta 1997. Po slovesnosti je bil čas tudi za pogovor med prisotnimi. Kolega Matjaž (Ravnikar), ki je bil takrat na isti vaji, je na dolgo obujal spomine na tragični dogodek. Med drugimi je poudaril trenutek, ko se je s svojo ekipo vrnil na kraj, kjer so bili zbrani vsi reševalci. Grobna tišina je vladala tam, je povedal. Ta trenutek si popolnoma predstavljam.

Kjer tišina (še) ne šepeta, je tudi eden od prispevkov o tišini. O čem pišemo, pa boste morali prelistati revijo.

Pred nami so lepi jesenski dnevi, ki jih boste ljubitelji gora gotovo izkoristili v naravi in gorah. "Pozivam nas, da večkrat prisluhnemo tišini in to omogočimo drugim. Ostanimo na pravi strani hrupa in tišine," pravi Klemen. Z njim se absolutno strinjam.

Vladimir Habjan

1 UVODNIK O tišini

Vladimir Habjan

4 UMETNE PLEZALNE STENE Od Aleksandra Velikega ...

Julija Šuligoj

10 UMETNE PLEZALNE STENE Kako nastanejo plezalne stene

Marta Krejan Čokl

14 UMETNE PLEZALNE STENE Čisti plezalni užitek

Julija Šuligoj

19 UMETNE PLEZALNE STENE Seznam umetnih plezalnih sten v Sloveniji

Julija Šuligoj,
Marta Krejan Čokl

INTERJUJU 21 Miha Zupan

Alenka Bevčič

ZGODOVINA 26 U slovenskih gorah je našel kraljestvo lepote

Janko Kos

Z NAMI NA POT 32 Sibiline gore/Monti Sibillini

Andrej Bandelj

**USEBINE USEH
PLANINSKIH VESTNIKOV
OD LETA 1895 DALJE NA
WWW.PUKAZALO.SI**

41 **PLANINČKOV KOTIČEK**
Požar v Zadnji dolini pod Triglavom

Kristina Menih

44 **GORSKO REŠEVANJE**
Petindvajset let Ustanove Sklad Okrešelj

Irena Mušič Habjan

48 **GORSKO REŠEVANJE**
Uez med reševalci in družinami je kot vrvi

Dušan Polajnar

50 **INTERJUJ**
Alen Marinović

Vladimir Habjan

54 **KOLUMNA**
Prisluhnimo tišini

Klemen Belhar

56 **ZDRAVILNE RASTLINE**
Zdravilna prebivalka gora

Tina Mele

58 **ODPRAVA**
Centralni Kavkaz 1963

Franci Ekar

62 **NAJ KOČI**
Naj koči 2023 sta koči PD Preddvor

Zdenka Mihelič

64 **PLANINSKE KOČE**
Po požaru odprta nova Mozirska koča

Franci Horvat

66 **RAZMIŠLJANJE**
Kjer tišina (še) ne šepeta

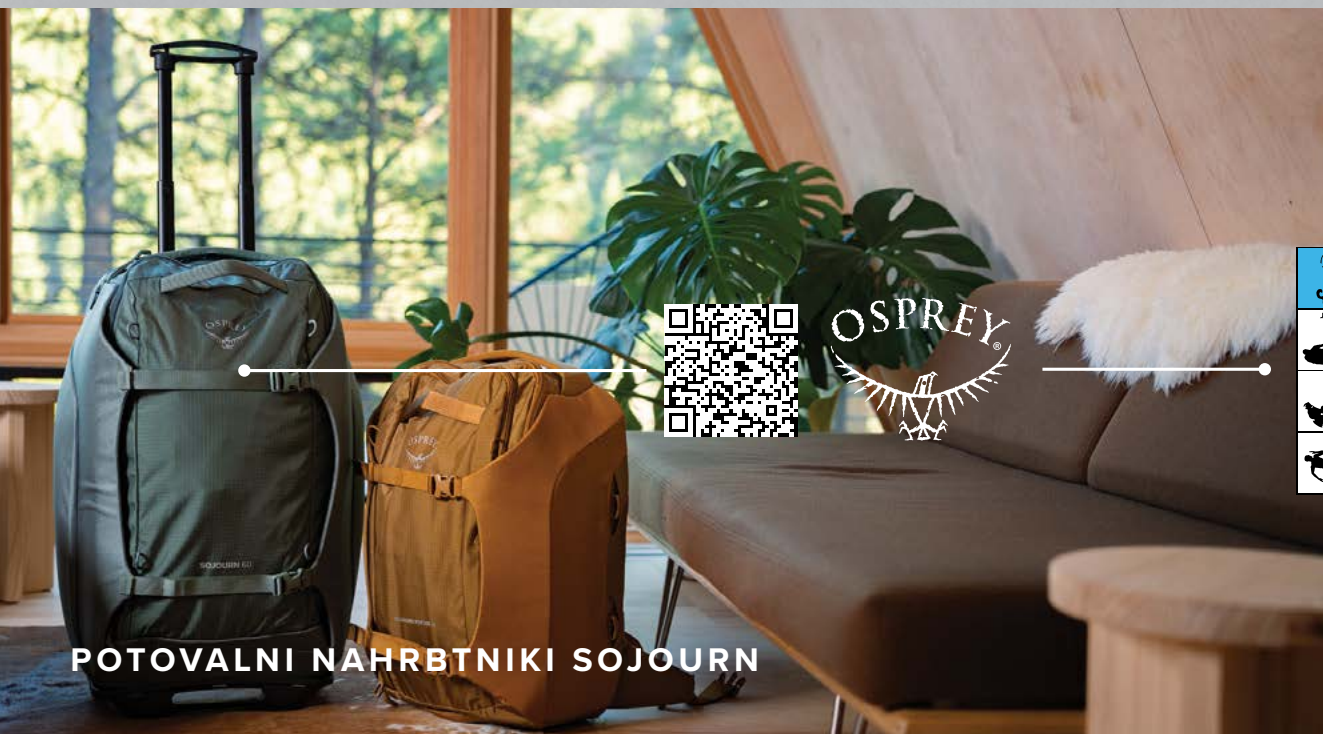
Teja Školč

68 **NOVICE IZ VERTIKALE**

70 **LITERATURA**

74 **PLANINSKA ORGANIZACIJA**

76 **U SPOMIN**

POTOVALNI NAHRBTNIKI SOJOURN

Na voljo v trgovinah: Kibuba, Iglu Šport, Annapurna, Extreme Vital, Intersport, Hervis, Action Mama, Enduro, Elan

www.factorystore.si